

Inkomen 2

1. Verzekeringsmaatschappijen kampen met het probleem van asymmetrische informatie bij autoverzekeringen. De klant weet meer over zijn eigen rijgedrag dan de verzekeringmaatschappij. Als de maatschappij naar het rijgedrag van de klant zou vragen krijgt ze natuurlijk niet het juiste antwoord. Leg uit dat dit betekent dat de transactiekosten voor het verkrijgen van de juiste informatie erg hoog zijn.

Transactiekosten zijn alle kosten die gemoeid zijn met het verkrijgen van het product. Het opstellen van het contract en het bewaken van het nakomen van het contract. De verzekeringmaatschappij moet heel veel moeite verrichten om aan de juiste informatie te komen. Het liefst zou ze namelijk de klant die netjes rijdt een lagere premie geven.

2. Toch hebben verzekeringmaatschappijen wel oplossingen bedacht om achter deze informatie te komen. Eén zo'n oplossing is het zogenaamde bonus-malussysteem. Schadevrij rijden wordt beloond met een korting op de premie. Hoe worden hierdoor de transactiekosten voor het verkrijgen van de juiste informatie verlaagd?

Als een klant zich aanmeldt voor een verzekering kan de maatschappij gewoon vragen hoeveel schadevrije jaren de klant bij zijn vorige maatschappij heeft opgebouwd. Deze informatie wordt zelfs door andere maatschappijen ter beschikking gesteld.

3. Een maatschappij gaat over tot het instellen van een bonusbeschermer. De klant kan zich dan voor een bepaald bedrag verzekeren tegen het verliezen van zijn bonus. Leg uit hoe hierdoor de transactiekosten voor het verkrijgen van informatie juist weer stijgen.

Als een klant gebruik maakt van deze verzekering blijft hij, ondanks dat hij schade heeft gemaakt, in een hoge kortingsschaal. Maar dat betekent dat andere maatschappijen daar geen conclusies uit kunnen trekken. Een hoge kortingsschaal betekent dus niet meer dat iemand ook inderdaad schadevrij heeft gereden.

4. Waarom gaan maatschappijen dan toch over op een dergelijk systeem?

Voor de maatschappij zelf maakt het niet uit dat de informatie voor andere maatschappijen niet zichtbaar is. Als de nieuwe regeling dus genoeg geld oplevert zullen de maatschappijen het doen. Ze zullen alleen hopen dat andere maatschappijen het niet doen. Maar dat denkt iedere maatschappij en dus doen ze het allemaal (prisoner's dilemma).

5. Leg uit hoe het instellen van een bonusbeschermer kan leiden tot averechtse selectie.

Onder averechtse selectie verstaan we het probleem dat de verkeerde groep geselecteerd gaat worden. Bij een verzekeringmaatschappij zou dat gebeuren als alle slechte rijders zich zouden verzekeren en de goede rijders juist niet. Maar dat is precies wat hier gaat gebeuren bij de verzekering tegen het verlies van bonus. De slechte rijders gaan zich verzekeren tegen het verlies van bonus. Deze klanten maken veel ongelukken maar blijven een grote korting houden. De goede rijders vinden deze verzekering al snel te duur. Immers ze rijden goed dus ze behouden hun bonus toch wel. Maar als alleen de slechte rijders zo'n verzekering afsluiten wordt het voor de maatschappij te duur. De premie moet dan omhoog. Maar dan vallen er nog

meer klanten af. Alleen de hele slechte blijven over etc. etc. Uiteindelijk zit je opgescheept met de aller slechtste rijders.

6. Veel makelaars werken op basis van no cure no pay. Dit betekent dat als je bijvoorbeeld een aankopend makelaar in de hand neemt om je te helpen bij het zoeken en kopen van een huis je pas hoeft te betalen als het daadwerkelijk is gelukt. Leg uit dat we hier te maken hebben met een berovingsprobleem.

We spreken van een berovingsprobleem als de ene persoon de andere persoon kan beroven van kosten die hij al heeft gemaakt en die hij niet meer terug kan draaien (verzonken kosten). Als de makelaar al heeft gezocht en misschien al onderhandelt maar er is nog niets uitgekomen kan de opdrachtgever besluiten niet langer gebruik te maken van de diensten van de makelaar. De opdrachtgever hoeft dan niets te betalen en de makelaar kan de kosten die hij heeft gemaakt op niemand verhalen.

7. Leg uit dat het inhuren van een aankopend makelaar de transactiekosten gemoeid met de aankoop van een huis kunnen verlagen.

Het kopen van een huis is niet eenvoudig. Er moet worden gezocht naar een geschikte woning en er moet worden onderhandeld. Om dat goed te kunnen moet je kennis hebben van de plaatselijke omstandigheden. Als je dat allemaal zelf moet uitzoeken kost dat heel veel tijd. Een aankopend makelaar weet veel meer van de plaatselijke omstandigheden maar ook van de woningmarkt in zijn geheel. Daarnaast heeft hij veel ervaring met onderhandelingen op dit gebied. De kosten van de aankopend makelaar zijn daarom waarschijnlijk lager dan de kosten die je (impliciet) maakt als je het allemaal zelf moet uitzoeken. Alle kosten gemoeid met het zoeken en het onderhandelen vallen onder de transactiekosten.

8. Leg uit dat het berovingsprobleem uit vraag 6 opgelost wordt door de lagere transactiekosten die de makelaar veroorzaakt.

Omdat het kostenbesparend werkt om een aankopend makelaar in de hand te nemen zal de opdrachtgever, als de makelaar goed werkt levert, er geen belang bij hebben de opdracht voortijdig terug te trekken. De makelaar weet dit ook en zal dus, als hij weet dat hij goed werk levert, op no cure no pay basis willen werken. De makelaar weet dat de opdrachtgever hem niet zal beroven van de kosten die hij heeft gemaakt.

9. Wat is het verschil tussen een waardevast pensioen en een welvaartsvast pensioen?

Bij een waardevast pensioen wordt afgesproken dat het bedrag dat je maandelijks krijgt vanaf je 65^e een vaste hoeveelheid goederen vertegenwoordigt. Dit betekent dat de koopkracht van het bedrag niet verandert. Dus in geval van prijsstijging (inflatie) zal dit bedrag toenemen. Bij een welvaartsvast pensioen volgt het bedrag dat uitgekeerd wordt de welvaart. Gaat de welvaart omhoog (gemiddeld worden mensen rijker) dan gaat je pensioen ook omhoog. In dit laatste geval vertegenwoordigt je pensioen dus niet een vaste hoeveelheid goederen maar een, bij stijgende welvaart, groeiende hoeveelheid goederen.

10. Stel je pensioenuitkering bedraagt jaarlijks € 25.000,-. Er is afgesproken dat dit een waardevast pensioen is. Hoeveel bedraagt de jaarlijkse uitkering dan na 5 jaar als we te maken hebben met een jaarlijkse inflatie van 3%?

$$25.000 \times 1,03^5 = \text{€ } 28.981,85$$

11. Wat was je pensioen geweest als de reële stijging van het BBP gemiddeld 2% per jaar was geweest en je een welvaartsvast pensioen had gehad?

De toename van het reële BBP is een maatstaf voor de toename van de welvaart. Een welvaartsvast pensioen is uiteraard ook waardevast. Je kunt dus zeggen dat een welvaartsvast pensioen de stijging van het nominaal BBP volgt.

De groeifactor van het nominaal BBP is:

$$1,03^5 \times 1,02^5 = 1,28$$

Het nominaal BBP is dus gestegen met:

28%

Het pensioen zal dus ook stijgen met 28% en wordt dus:

$$25.000 \times 1,28 = \text{€ } 32.000,-$$

12. Wat is het verschil tussen een voorraadgrootheid en een stroomgrootheid?

Een voorraadgrootheid wordt gemeten op een bepaald tijdstip terwijl een stroomgrootheid gemeten wordt over een periode. Als je van een stroomgrootheid niet de lengte van de periode weet levert deze grootheid geen enkele informatie. Voorbeeld voorraadgrootheid: inhoud. Voorbeeld stroomgrootheid: snelheid per uur.

13. In de economie spelen de begrippen inkomen en vermogen een belangrijke rol. Inkomen is duidelijk een stroomgrootheid en vermogen een voorraadgrootheid. Hoe staan deze twee grootheden met elkaar in verband?

Als in een bepaalde periode het inkomen niet wordt uitgegeven wordt het automatisch vermogen. Daarnaast levert vermogen vaak inkomen op in de vorm van rente of dividend.

14. Wat is het verschil tussen rente en dividend?

Rente krijg je over geld dat je hebt uitgeleend. Dit uitlenen kun je op verschillende manieren doen. Je kunt het op de bank zetten maar je kunt ook obligaties kopen. Dividend is een winstuitkering. Je krijgt dividend als je aandelen in een bedrijf hebt en dat bedrijf maakt winst. Als je aandelen hebt heb je je geld niet uitgeleend maar ben je mede-eigenaar van een bedrijf. Aandelen worden dan ook niet terugbetaald.

15. Leg uit dat het aandelenvermogen van een bedrijf onderdeel is van het eigen vermogen terwijl obligaties tot het vreemd vermogen behoren.

Een NV of BV kan op twee manieren aan geld komen. Door aandelen uit te geven en door obligaties uit te geven. Als er aandelen uitgegeven worden is het geld dat daarmee wordt opgehaald eigen vermogen van de NV of BV. Immers de mensen die deze aandelen hebben gekocht zijn de eigenaren van de NV of BV. Deze mensen krijgen dit geld dan ook niet meer terug. Maakt de NV of BV winst dan krijgen de aandeelhouders dit uitgekeerd in de vorm van dividend. Als er obligaties uitgegeven worden is het geld dat daarmee opgehaald wordt vreemd vermogen. Immers de mensen die deze obligaties hebben gekocht krijgen hun geld na verloop van tijd weer terug. Zij krijgen als vergoeding een van tevoren afgesproken rente. Ze hebben niet het eigendom over het bedrijf.

16. Geef een voorbeeld van een balans van een NV of BV.

Activa		Passiva	
Gebouwen	380.000	Aandelenvermogen	400.000
Machines	100.000	Obligaties	100.000
Debiteuren	50.000	Crediteuren	40.000
Kas	10.000		
Totaal	540.000	Totaal	540.000

17. De passiva van een balans geven aan hoe een bedrijf aan het geld is gekomen, de activa geven aan wat het bedrijf ermee heeft gedaan. Hoe is het bedrijf aan z'n geld gekomen en wat heeft het bedrijf ermee gedaan?

Het bedrijf heeft aandelen en obligaties uitgegeven. Hier heeft ze in totaal € 500.000 mee opgehaald. Daarnaast heeft het bedrijf € 40.000 gekend van leveranciers (d.w.z het bedrijf heeft goederen ingekocht die nog niet betaald zijn).

Het bedrijf heeft dit geld gebruikt om gebouwen en machines te kopen. Verder heeft ze goederen verkocht waar ze nog geen geld voor heeft gekregen (debiteuren). De rest van het geld heeft ze in kas.

18. De bezittingen van het bedrijf (activa) bestaat uit vaste en vlottende middelen. De vaste middelen (gebouwen en machines) hebben een lange looptijd (geld komt dus pas op lange termijn vrij) terwijl de vlottende middelen een korte looptijd hebben (geld komt snel vrij). De passiva kunnen verdeeld worden in lang en kort vermogen. Aandelen (hoeven nooit terugbetaald te worden) en obligaties (hoeven pas na lange tijd terugbetaald te worden) zijn lang vermogen, crediteuren (moet snel terugbetaald worden) is kort vermogen. Is dit bedrijf liquide?

Een bedrijf is liquide als de kortlopende schulden op tijd terugbetaald kunnen worden. Dit betekent dat we een bedrijf liquide noemen als de vlottende middelen meer waard zijn dan de kortlopende schulden.

Dit bedrijf is dus liquide. Immers de vlottende middelen (debiteuren en kas) zijn 60.000 waard. De kortlopende schuld (crediteuren) bedraagt echter maar 40.000.

19. Geef een nieuwe balans die zo is samengesteld dat het bedrijf niet langer liquide is. Geef een duidelijke toelichting.

Toelichting op onderstaande balans:

De € 50.000 die eerst te vorderen was van debiteuren zit nu in de inventaris van het bedrijf. De inventaris van een bedrijf bestaat uit kasten, stoelen, banken etc. Deze inventaris behoort tot de vaste middelen. Het bedrijf krijgt nu problemen met het bedrag dat aan crediteuren moet worden betaald. Dit bedrag moet binnen niet al te lange tijd worden betaald. De middelen daarvoor zijn echter niet aanwezig (althans niet op korte termijn).

Activa		Passiva	
Gebouwen	380.000	Aandelenvermogen	400.000
Machines	100.000	Obligaties	100.000
Inventaris	50.000	Crediteuren	40.000
Kas	10.000		
Totaal	540.000	Totaal	540.000

20. Hoe kan dit bedrijf dit probleem oplossen? Geef ook de nieuwe balans nadat deze oplossing is geïmplementeerd.

Het bedrijf zou een langlopende lening bij een bank kunnen afsluiten. De bank zal dit hoogstwaarschijnlijk doen daar het bedrijf een groot eigen vermogen heeft.

Als het bedrijf € 30.000 leent van de bank ziet de balans er als volgt uit:

Activa		Passiva	
Gebouwen	380.000	Aandelenvermogen	400.000
Machines	100.000	Obligaties	100.000
Inventaris	50.000	Banklening	30.000
Kas	40.000	Crediteuren	40.000
Totaal	570.000	Totaal	570.000

Door de stijging van het kasgeld kan het bedrijf nu de schulden op korte termijn betalen. Het bedrijf is nu dus liquide.